

Institutul „Ovidiu Șincai”

București, str. Atena nr. 11, sector 1
Tel. 230. 24.34, 230.24.74, fax: 231.55.23, site: www.fisd.ro,
email: isd@rdsmail.ro

Zece întrebări esențiale pentru stânga românească

**București
18 ianuarie 2008**

Stânga europeană cunoaște în ultimii ani un declin manifestat prin insuccese electorale în state în care social-democrația are importante rădăcini. În Europa Centrală stânga poloneză, de exemplu, a cunoscut importante eșecuri politice. În România, alegerile pentru Parlamentul European din 25 noiembrie 2007 au consacrat supremația dreptei politice. Care ar trebui să fie reacția stângii românești în fața acestor evoluții? În încercarea de a găsi răspunsuri la aceste probleme, considerăm utilă segmentarea dezbaterii publice asupra a zece teme-cheie. La acestea Institutul „Ovidiu Șincai” oferă propriile răspunsuri, fără a avea pretenția ca acestea ar reprezenta „adevăruri absolute”, putând fi însă puncte de plecare spre o dezbatere mai amplă.

I. Cine reprezintă stânga românească?

O astfel de întrebare, departe de a fi retorică, are rolul de a oferi startul dezbaterii. În urma unui proces gradual de fuziuni și absorbții, PSD a devenit singurul actor cu reprezentare națională și recunoaștere internațională în partea stângă a spectrului politic.

Condiția de singur reprezentat politic definit ca atare al opțiunilor de stânga din societatea românească reprezintă pentru PSD o imensă provocare, deoarece numeroase cercetări sociologice (atât cantitative cât și calitative) au indicat o paletă foarte largă a valorilor subsumate conceptului de stânga: de la orientările tradiționale, promotoare ale statului-providență până la cele de centru-stânga, cu influențe neo-liberale. Pentru a putea reprezenta această diversitate a valorilor doctrinare, PSD trebuie să fie în măsură să se adreseze credibil, prin vectori specializați, tuturor celor ce simt, gândesc și se consideră a fi oameni de stânga. Acest lucru nu va putea fi realizat dacă PSD nu este organizat intern, astfel încât în numele partidului să poată vorbi atât reprezentanții valorilor stângii tradiționale, a social-democrației continentale, dar și a centrului-stânga.

II. Cum pot fi explicate rezultatele electorale recente ale PSD?

a) Baza de plecare: cifrele

Rezultatul electoral al PSD la europarlamentare a fost analizat și valorizat din diferite unghiuri. Important este, însă, ca într-o cercetare analitică serioasă plecarea să se facă de la cifre. PSD a totalizat 23,12%, situându-se pe locul doi în ierarhia preferințelor electoratului și a dobândit 10 mandate în Parlamentul European, din care 8 ca urmare a procentului obținut și încă două în urma redistribuirii voturilor partidelor care nu au trecut pragul electoral.

În alegerile pentru Parlamentul European din **25 noiembrie 2007**, Partidul Social Democrat a obținut, la nivel național, 1.184.018 voturi (23,12%) din totalul de **5.122.226 voturi valabil exprimate** (100%), în condiții de prezență la vot a aproape 30% din totalul cetățenilor cu drept de vot.

Analiza dinamicii electorale recente ne oferă următoarele informații:

- **În anul 2004**, la finalul perioadei sale de guvernare 2000-2004, PSD obținuse în alegerile parlamentare, împreună cu PUR, 3.730.352 voturi (36,61%) din totalul de **10.188.106 voturi valabil exprimate** (100%).
- **În anul 2004**, în **stânga** eșichierului politic (PSD+PUR) erau **cu 538.806 mai multe voturi decât în dreapta** (D.A.).
- **În 2007**, **stânga** politică PSD are cu **1.379.847 voturi mai puțin decât dreapta politică** (PD+PNL+PLD).
- Prezența la vot a avut următoarea evoluție: 1996 – 76,01%; 2000 – 65,31%; 2004 – 58,51%; 2007* – 29,46%.
- În anul **2000**, în **mediul urban** s-au exprimat valabil la vot **6.223.702** electori din mediul urban **din totalul de 10.839.424 de electori prezenți** la vot.
- În anul **2004**, s-au exprimat **5.947.384 electori urbani** din **totalul de 10.188.106** electori care s-au exprimat valabil.
- **În anul 2000**, PSD obținea **32,2% din votul urban și 42,5% din votul rural**.
- **În anul 2004**, PSD a obținut **30,2% din votul urban și 45,6% din votul rural**.
- **În 2007**, PSD obține numai **18,64% din votul urban și 27,74% din votul rural**. PSD pierduse supremația voturilor în mediul urban încă din 1996, dar o păstrase pe cea din mediul rural. Declinul foarte accentuat din mediul rural este unul din semnalele de alarmă cele mai serioase pentru PSD.
- **În 2004**, PSD obține în mediul rural **45,6% din voturi**, iar **D.A. obține 21,85% din voturi**.
- **În 2007**, PSD obține în mediul rural **27,74%**, dar **partidele componente ale D.A. obțin un total cumulată de 46,17% din voturi**.

Statistica electorală ne indică faptul că în alegerile din 25 noiembrie PSD nu a putut mobiliza în susținerea sa mai mult de 1,2 milioane de voturi, doar 43% din voturile obținute pentru Camera Deputaților în 2004 și mai puțin de o treime (27%) din voturile pe care le-a obținut pentru Adrian Năstase în turul II al alegerilor prezidențiale.

În urma analizării rezultatelor obținute de PSD în alegerile pentru PE la nivelul județelor, pot fi identificate trei categorii:

- organizații PSD care au obținut peste 30% din voturi (Olt, Vaslui, Teleorman, Vrancea, Argeș, Dâmbovița, Dolj, Botoșani, Suceava);

* De menționat că în toate statele Uniunii Europene prezența la vot la europarlamentare este mai mică decât cea de la alegerile naționale, în consecință cele 29,46% din 2007 ar putea fi echivalate probabil cu un palier de 40-50% prezență la alegerile naționale.

- organizații PSD care au obținut între 20 și 30% din voturi (Bacău, Iași, Brăila, Neamț, Ialomița, Galați, Vâlcea, Gorj, Buzău, Constanța, Bistrița-Năsăud, Giurgiu, Tulcea, Călărași, Maramureș, Hunedoara, Sălaj);
- judete în care PSD a obținut sub 20% din voturi (Mehedinți, Prahova, Sibiu, Satu Mare, Caraș-Severin, Ilfov, Timiș, Alba, Brașov, București, Arad, Cluj, Bihor, Mureș, Covasna, Harghita).

Pe județe dinamica electorală a PSD este următoarea, reprezentând ponderea pe care fiecare organizație județeană a avut-o în ansamblul rezultatelor partidului:

Nr. crt.	Județul	2000 (%)	2004 (%)	2007 (%)	Diferențe 2007/2004 (%)	Evoluția ponderilor contribuțiilor 2007/2004 (%)
	Total țară	100,0	100,0	100,0		
1.	Alba	1,2	1,3	1,32	+0,02	+1,5
2.	Arad	1,3	1,5	1,30	-0,20	-13,3
3.	Argeș	3,9	3,4	3,89	+0,49	+14,4
4.	Bacău	4,6	3,9	4,18	+0,28	+7,2
5.	Bihor	1,7	1,9	1,76	-0,14	-7,3
6.	Bistrița-Năsăud	0,7	1,3	1,53	+0,23	+17,7
7.	Botoșani	3,1	2,9	2,81	-0,09	-3,1
8.	Brăila	2,5	2,2	2,00	-0,20	-9,1
9.	Brașov	2,2	2,1	1,93	-0,17	-8,1
10.	Buzău	3,3	3,2	2,43	-0,77	-24,1
11.	Călărași	2,2	1,7	1,17	-0,53	-31,2
12.	Caraș-Severin	1,2	1,5	1,28	-0,22	-14,6
13.	Cluj	2,0	2,3	2,12	-0,02	-7,8
14.	Constanța	3,2	3,6	3,58	-0,02	-0,5
15.	Covasna	0,3	0,3	0,32	+0,02	+6,7
16.	Dâmbovița	3,2	3,3	3,42	+0,12	+3,6
17.	Dolj	4,3	3,8	4,52	+0,72	+18,9
18.	Galați	3,7	3,4	3,44	+0,04	+1,2
19.	Giurgiu	1,5	1,9	1,25	-0,65	-34,2
20.	Gorj	1,8	1,7	1,79	+0,09	+5,3
21.	Harghita	0,2	0,4	0,32	-0,08	-20,0
22.	Hunedoara	2,4	2,1	2,11	+0,01	+0,5
23.	Ialomița	1,8	1,7	1,48	-0,22	-12,9
24.	Iași	4,6	4,8	4,85	+0,05	+1,0
25.	Ilfov	1,1	1,7	0,93	-0,77	-45,3
26.	Maramureș	1,5	2,0	1,89	-0,11	-5,5
27.	Mehedinți	1,5	1,6	1,25	-0,32	-20,0
28.	Mureș	1,3	1,8	1,58	-0,22	-12,2
29.	Neamț	3,4	2,9	3,47	+0,57	+19,6

30.	Olt	3,4	3,1	4,19	+1,09	+35,2
31.	Prahova	4,2	3,9	2,74	-1,16	-29,7
32.	Sălaj	0,8	1,0	1,22	+0,22	+22,0
33.	Satu Mare	0,7	1,2	1,29	+0,09	+7,5
34.	Sibiu	1,3	1,5	1,58	+0,08	+5,3
35.	Suceava	3,4	3,6	4,29	+0,69	+19,2
36.	Teleorman	2,9	3,3	3,73	+0,43	+13,0
37.	Timiș	2,2	2,3	1,93	-0,37	-16,1
38.	Tulcea	1,1	1,0	1,02	+0,02	+2,0
39.	Vâlcea	2,6	2,3	2,30	0	0
40.	Vaslui	2,8	2,9	3,39	+0,49	+16,9
41.	Vrancea	2,6	2,4	3,01	+0,61	+25,4
42.	București	9,5	8,6	5,24	-3,36	-39,1

- **În anul 2000, contribuțiile regionale la votul pentru bazinul electoral PSD au fost:**

- 1) 31,4% Moldova,
- 2) 23,1% Muntenia,
- 3) 4,3% Dobrogea,
- 4) 10,3% Oltenia,
- 5) 21,0% Transilvania,
- 6) 9,5% București.

- **În anul 2004, contribuțiile au fost:**

- 1) 30,0% Moldova,
- 2) 23,1% Muntenia,
- 3) 4,6% Dobrogea,
- 4) 9,2% Oltenia,
- 5) 24,5% Transilvania,
- 6) 8,6% București.

- **În anul 2007, contribuțiile au fost:**

- 1) 31,89% Moldova,
- 2) 20,64% Muntenia,
- 3) 4,61% Dobrogea,
- 4) 12,37% Oltenia,
- 5) 23,54% Transilvania,
- 6) 5,24% București.

Se observă, în comparație cu anul 2004, o creștere a contribuțiilor Moldovei și Olteniei, dar și o scădere semnificativă a Bucureștilor, Munteniei și Transilvaniei, în timp ce Dobrogea rămâne staționară dar cu ponderea cea mai redusă.

Este vizibilă o inversare a raportului de forțe dintre stânga și dreapta în mediul rural, care începe să copieze tendințele electorale din zonele urbane. Față de strategia de schimbare a structurii bazinului electoral al PSD, anunțată în urmă cu aproape 2 ani, putem spune că PSD a pierdut voturi atât din mediul rural cât și din mediul urban. PSD în loc să recâștige electoratul urban a pierdut masiv din electoratul său tradițional de la sate.

b) Posibile explicații

Aceste date generale privind geografia electorală ne aduc o primă serie de informații cu caracter explicativ pentru scorul obținut de social-democrați la scrutinul din 25 noiembrie:

i) PSD a pierdut influența regională dominantă în favoarea PNL și parțial, PLD într-o parte a județelor din Moldova și în favoarea PD în zona de sud a României;

ii) s-au accentuat pierderile de suport electoral în Transilvania și Banat, cu predilecție în regiunile urbane, ceea ce constituie un semnal de alarmă pentru perspectiva alegerilor locale;

iii) există importante diferențe intra-regionale între diferite organizații PSD. Explicația acestei situații trebuie căutată atât în managementul neinspirat sau defectuos al unor organizații județene cât și în existența unor fiefuri puternice ale partidelor de dreapta.

Structura votanților a devenit una „clasică” pentru PSD: oameni în vârstă, aflați cu predilecție în mediul rural și în urbanul mic, cu studii primare sau medii. Perpetuarea acestei structuri a votanților este principalul avertisment pe care scrutinul din 25 noiembrie îl transmite PSD, deoarece este un nucleu electoral aflat într-o vizibilă și relativ rapidă contracție naturală. Categoriile dinamice ale societății sunt, în continuare, subreprezentate în grupurile de votanți ai social-democraților.

Alegerile pentru PE au consfințit nașterea unei noi realități politice: pentru prima dată din 1990 scorurile însumate ale partidelor de dreapta (PD, PNL, PLD) ating 50% din totalul opțiunilor populare, ceea ce constituie un semnal puternic în legătură cu criza stângii. Ascensiunea dreptei politice pare a fi cu atât mai surprinzătoare cu cât așteptările dominante în societatea românească sunt preponderent de stânga, dar cetățenii consideră că partidele de dreapta pot satisface mai bine aceste așteptări decât social-democrații. O atare constatare are explicații care țin de reculul general european al stângii, dar are, desigur, și explicații naționale, care țin de frământările interne ale PSD, de acțiunea sa politică din ultimii trei ani.

Scrutinul de la 25 noiembrie constituie un moment de inflexiune în istoria electorală a României postcomuniste, fiind pentru prima dată când social-democrații pierd statutul de principal partid. Acest lucru reprezintă un regres

pentru democrație, deoarece un partid având o identitate doctrinară coerent structurată a fost substituit de o formațiune politică a cărei ideologie este ambiguă și al cărui succes nu se datorează unor merite proprii, ci plasării în umbra imaginii prezidențiale.

III. Este PSD în criză? Care sunt cauzele acestei crize?

Recunoașterea stării de criză prin care trece este primul pas pentru depășirea acestei stări. Iar situația de criză nu este una artificială sau indusă din exterior, ci ea este evidențiată de dinamica electorală. Mai mult decât scorul în sine obținut în alegerile pentru PE mai importantă este structura votanților: lipsa de aderență a PSD în mediul urban mare devine cronică, iar fiefurile tradiționale ale stângii sunt pierdute, rând pe rând.

Sentimentul crizei pe care o traversează PSD este evidențiat prin diferite manifestări:

- Lipsa unei strategii clare și perspectiva unui nou ciclu electoral în opoziție pentru PSD generează neliniște, existând în acest context pericolul ca, în perioada premergătoare alegerilor locale, mulți primari PSD să încerce o re poziționare politică pentru a reduce riscul de a se regăsi după alegerile generale într-un partid de opoziție.
- Diminuarea semnificativă a capacității de inițiativă, precum și starea de slăbiciune organizatorică pe care o resimt membrii PSD în teritoriu, generează tensiune și conduce la scăderea mobilizării politice, ceea ce poate afecta grav șansele partidului în viitoarele confruntări electorale.
- Rezultatele slabe din orașe și diminuarea suportului electoral din multe zone rurale pot duce și la pierderea superiorității PSD la nivelul consiliilor județene. Aceste așteptări negative acționează în prezent ca un factor de demobilizare a militanților noștri.
- Un grad ridicat de îngrijorare se manifestă și în cadrul grupurilor parlamentare ale PSD. Mulți deputați și senatori se așteaptă ca, indiferent de sistemul electoral ce va funcționa cu ocazia alegerilor generale, să nu se mai regăsească în componența viitorului parlament. Există un număr de județe care au perspectiva de nu mai trimite nici măcar un singur parlamentar PSD în viitorul legislativ dacă partidul scade sub 20%, nivel care reprezintă în mod cert un prag serios de alarmă.

Din punctul nostru de vedere, cauzele actualei crize prin care trece PSD sunt complexe, identificând următoarea tipologie:

a) Cauze de tip sistemic

Prin întregul său proiect de reformă a societății românești, realizat în perioada 2000-2004 în colaborare cu Uniunea Europeană, FMI și Banca Mondială, PSD și-a alienat baza electorală stabilită la începutul anilor '90, votanții PSD având preponderent așteptări de tip asistențial. Din analiza documentelor

ideologice ale PDSR/PSD rezultă că acest pericol a fost pe deplin conștientizat, dar între proiectele ideologice și acțiunea guvernamentală a existat un permanent clivaj. Această diferență dintre proiect și acțiune este relevată de decalajele existente dintre voturile obținute în mediul rural și cele din mediul urban. Acum, PSD trebuie să facă față provocărilor și schimbărilor de mentalitate, generate de creșterea mobilității sociale, de mărire a gradului de acces la mass-media, unora dintre efectele globalizării.

b) Cauze interne

Pierderea puterii în 2004 a aruncat PSD în logica tensiunilor interne. Acestea au afectat capacitatea de combativitate politică a social-democraților. Trebuie de asemenea semnalate deficiențe de management, atât la nivel central, cât și la nivel local. Ideea de „reformă a PSD” a fost reluată de mai multe ori, după 2005, dar proiectele nefinalizate au determinat scăderea încrederii în *leadership*.

Politica de personal nu a produs efectele așteptate, iar ideea planului de carieră a rămas la stadiul de proiect.

În sfârșit, dar nu mai puțin important, trebuie menționate erorile în managementul campaniei electorale pentru PE, care au afectat scorul partidului (PSD a organizat trei lansări succesive ale candidaților săi pentru Parlamentul European, iar la una din acestea a fost invitat inclusiv Traian Băsescu!).

c) Cauze externe

O primă cauză de ordin extern este scăderea în aproape întreaga Europă a atractivității față de stânga. În contextul extinderii Uniunii Europene, a măririi fluxurilor de migrație, cetățenii europeni pun un accent mai mare pe securitatea personală. Pentru o parte din cetățenii „Vechii Europe”, social-democrația a devenit prea progresistă, prea deschisă la schimbare, astfel încât preferă mesajele populiste sau cele ale dreptei conservatoare. În Europa Centrală și de Est prezența stângii la guvernare vreme îndelungată a făcut ca ea să fie vulnerabilă la flagelul corupției. Stânga poloneză este un exemplu clasic în acest sens.

Criza PSD a fost, însă, generată și de adversarii politici, de Traian Băsescu în principal. La presiunile care au venit din partea acestuia putem considera că PSD nu a reacționat suficient de coeziv.

IV. Care este electoratul pe care-l vizează stânga în viitoarele alegeri?

PSD se află într-un moment al clarificărilor în privința electoratului pe care dorește să se sprijine, a cetățenilor pe care dorește să-i reprezinte. După pierderea puterii în 2004 această chestiune a făcut obiectul a numeroase dezbateri, fiind susținute diferite teze. Agenda politică a PSD în anul 2007 a fost focalizată pe satisfacerea așteptărilor preponderent asistențiale a ceea ce este adesea denumit a fi „nucleul dur” de votanți. După cum s-a văzut, însă, și în alegerile pentru PE

acest nucleu electoral a fost suficient, în condițiile unui absenteism ridicat, pentru evitarea unui dezastru politic (un scor sub 20%), dar se poate miza doar pe acesta într-o strategie de câștigare a alegerilor?

În opinia noastră vor trebui lansate în continuare programe și mesaje pentru pensionari, pentru agricultori, pentru șomeri, pentru cei cu venituri reduse sau pentru zonele subdezvoltate. Dar lumea românească evoluează, iar stânga trebuie să se imagineze pe sine nu doar ca pe un generator de compensații, ci și ca pe un generator de dezvoltare. Ea trebuie să intre în dialog cu tinerii în căutare de calificări cât mai profitabile și cu micul întreprinzător afectat de noi norme și de vechi neajunsuri și birocrății. Stânga românească nu poate evolua dacă se dorește doar un reazem al celor derutați de o tranziție prea lungă. Ea trebuie să imagineze și să genereze realitatea de după tranziție.

PSD va trebui să propună o politică a dezvoltării României, în cadrul Uniunii Europene, astfel încât social-democrația românească să ofere soluții și pentru categoriile active, dar care se simt nesigure în fața proceselor de globalizare. Social-democrația trebuie să exprime grija față de plătitorii de impozit – impozit pe profit, pe capital, pe venit, pe proprietate, pe salariu etc. – ei fiind aceia care asigură bugetul pentru cheltuielile comune ale societății și dinamismul acesteia.

Intelectualitatea ar trebui să fie un aliat natural al stângii, dar din motive diverse, există încă reticențe din partea acesteia pentru susținerea PSD. Atragerea intelectualității într-o măsură mai mare spre social-democrați ar trebui să fie unul din principalele obiective ale PSD.

V. Care este proiectul PSD pentru guvernarea României?

Intrarea PSD în anul electoral se face fără ca social-democrații să propună o viziune pentru guvernarea României, în contextul apartenenței la Uniunea Europeană. În etapa a doua, din acest document având un caracter mai general, cu o componentă ideologică evidentă (de exemplu, un astfel de document ar putea fi denumit „România noilor șanse”), ar trebui creat programul de guvernare al PSD. De asemenea, în pregătirea alegerilor locale, PSD trebuie propună o viziune modernă despre dezvoltarea urbană, în special privind oferta electorală pentru marile orașe, lipsite de accente politice, focalizate pe nevoile și așteptările cetățeanului urban. Nu mai puțin importantă este adaptarea politicii rurale la situația agriculturii post aderare la UE.

Departamentele de specialitate ale PSD, împreună cu partenerii săi din societatea civilă, ar trebui să realizeze un efort conceptual, astfel încât până la sfârșitul lunii martie aceste documente să se afle într-o fază finală de elaborare.

VI. Cine este principalul competitor politic al PSD?

Pentru un actor politic esențială este nu doar autodefinirea sa pozitivă raportată la valorile pe care le apără, ci și identificarea principalilor săi competitori.

Anul 2007 a fost marcat de impredictibilitatea PSD în definirea adversarilor politici: dacă în prima parte a anului social-democrații au demarat proiectul de suspendare a lui Traian Băsescu, în a doua parte a anului, urmând logica prezidențială, PSD a depus o moțiune de cenzură împotriva guvernului PNL-UDMR. Un astfel de comportament politic impredictibil a marcat, fără îndoială, și performanțele electorale ale PSD.

PD-L se conturează tot mai mult ca principal adversar al PSD, întrucât își propune să devină viitorul partid majoritar, substituindu-se PSD, dar nu este cert că acest partid ar putea obține după alegeri majoritatea absolută. PD-L este un partid care se afirmă ca fiind creștin democrat dar, în realitate, se manifestă ca o formațiune politică non-ideologică, populistă, al cărei unic program politic este sprijinirea agendei lui Traian Băsescu.

PNL își menține și chiar își accentuează statutul de opozant față de Băsescu și PD-L. Uzura guvernării și bazinul electoral propriu fac puțin probabilă transformarea lui după alegeri într-un partid politic majoritar.

Celelalte forțe politice au relevanță electorală scăzută. Cu excepția UDMR, este tot mai incert dacă în Parlament va mai exista un partid de mici dimensiuni. Rămâne încă deschisă calea pentru PNG și PRM, dar aceste partide, chiar intrate în Parlament, nu vor putea juca decât un rol minor, predominant decorativ.

Referendumul din 25 noiembrie 2007 pentru schimbarea sistemului electoral este un moment de inflexiune pentru evoluția politică a lui Traian Băsescu. Este îndoielnic dacă președintele conștientizează pe deplin noua situație în care se află. Simplul fapt că, după refuzul principalelor partide parlamentare de a participa la consultările de la Palatul Cotroceni, a trecut la amenințări publice, este de natură să indice că încă nu dispune de o evaluare corectă a noii sale poziții. În consecință, este de așteptat ca, cel puțin în perioada imediat următoare, să ia decizii incorecte, care o să-l vulnerabilizeze încă și mai mult. Principalele sale slăbiciuni vor fi în continuare: (1) scăderea susținerii populare (indiferent și dincolo de rezultatele publicate de sondajele de opinie); (2) scăderea autorității sale în relație cu instituțiile statului; (3) restrângerea evantaiului de inițiative politice pe care le poate lua; (4) accentuarea atitudinii critice din partea mass-media și a opiniei publice la adresa sa; (5) reducerea sprijinului internațional; (6) scăderea autorității asupra aliaților politici, ideologici și administrativi.

În aceste condiții, **PSD nu are nimic de câștigat nici din cooperarea cu președintele Traian Băsescu, nici din transformarea lui în principalul termen de referință și inspirator al deciziilor sale politice. PSD trebuie să se angajeze frontal în lupta cu Traian Băsescu. El și populismul său autoritarist reprezintă adversarul principal și sub aspect doctrinar și din punct de vedere politic.** Băsescu personifică PD-L, iar fără el, acest partid agregat ar deveni foarte vulnerabil. Băsescu este adversarul cel mai virulent al stângii și al democrației în România.

VII. Cum se poate produce o relansare a stângii?

- **Afirmarea mult mai puternică și mai coerentă a statutului PSD de partid de opoziție până la alegerile din 2008.**
- Impunerea publică a percepției corecte despre PD-L ca partid aflat la putere. Atât timp cât se acceptă rolul de președinte jucător al lui Băsescu și legătura sa ombilicală, deschis asumată cu PD-L, statutul acestui partid nu poate fi decât cel de forță politică aflată la putere. PD-L nu este un partid aflat în opoziție, ci este partidul puterii prezidențiale și are alături de Băsescu responsabilitatea deplină pentru haosul și blocajul instituțional care macină România.
- Menținerea stabilității guvernamentale și transferul efectelor guvernării în responsabilitatea exclusivă a PNL, PD-L și a principalei surse de instabilitate și tensiune politică – Traian Băsescu.
- Construirea unei identități politice riguroase. Adoptarea unui sistem de valori și de formule ideologice capabile să explice trecutul tranziției și să ofere un proiect de viitor pentru societatea românească.
- **Afirmarea PSD ca promotor al formulei *sincerității actului politic*.** Asumarea și recunoașterea erorilor din trecut și exprimarea fermă a punctelor de vedere care conferă PSD statutul de partid al stângii românești. Refuzul adoptării unei atitudini și retorici populiste și renunțarea la campaniile de imagine lipsite de realism și fără acoperire în acțiunea politică.
- Adoptarea unei strategii de recucerire a statutului de partid-pivot la nivel național și adoptarea obiectivului strategic al creșterii susținerii sale politice în urban, în general și în București, în special. (Abandonarea *de facto* a Capitalei a fost cea mai eronată decizie politică a PSD de-a lungul întregii tranziții. Liderii PSD au ignorat faptul că PSD a fost cu adevărat puternic doar în momentele în care a dominat Capitala, adică între 1990-1992, 2000-2004). PSD trebuie să găsească resursele și strategiile necesare pentru a demonstra că el poate fi „partidul Capitalei”.
- Cucerirea electoratului tânăr și promovarea unor proiecte și programe destinate generațiilor de mâine a României. Doar atunci când PSD va dobândi încrederea tinerilor că lucrează pentru ca aceștia să aibă un viitor decent în România, partidul își va atinge dezideratul de a atrage acest electorat. Acest moment poate coincide și cu o reală deschidere a partidului, în sensul atragerii de noi membri și militanți.
- Crearea unui nucleu intelectual capabil să înlăture dominația ideologică a drepte și să legitimeze stânga ca forță politică ce posedă propria elită intelectuală. Intensificarea eforturilor de atragere a intelectualității către stânga, segment electoral profund dezamăgit de guvernările de dreapta care

s-au succedat în România. Acest lucru devine și mai important în dinamica strategică de cucerire a marilor aglomerări urbane.

VIII. Ce rol ar putea juca în relansarea partidului anunțarea unui candidat pentru alegerile prezidențiale?

Sistemul politic românesc este astfel construit încât favorizează personalizarea vieții politice: alegerea Președintelui Republicii prin vot universal și direct îi conferă acestuia o imensă legitimitate, dar determină și apariția unei anumite tipologii a așteptărilor cetățenilor.

Indiferent dacă o acceptăm sau nu, personalizarea vieții politice românești este o realitate care nu va putea fi ușor modificată, fiind adânc înrădăcinată în mentalul colectiv. Partidul care va desemna principalul contracandidat al lui Traian Băsescu va trasa, astfel, linia de demarcație care va separa electoratul în cursul viitoarelor alegeri. Ca atare, readucerea PSD în prim-planul politicii românești se află într-o relație de directă cauzalitate de nominalizarea și profilarea candidatului său la Președinția României. Rolul esențial al candidatului la Președinția României este de a reechilibra competiția politică, prin construirea unei alternative la Traian Băsescu. Așa cum actualul președinte a reușit să transfere spre PD-L credibilitatea sa publică, viitorul candidat al PSD trebuie să echilibreze competiția dintre stânga și dreapta, să funcționeze ca un „tractor electoral” pentru social-democrați. În termeni tehnici, acest lucru înseamnă crearea axului electoral central între Traian Băsescu și candidatul PSD.

Anunțarea candidatului PSD la Președinția României va trebui realizată înainte de începerea campaniei pentru alegerile locale, deoarece competiția politică va fi scrisă, în dimensiunea sa centrală în „pro” sau „contra” Traian Băsescu. În fapt, alegerile pentru PE au indicat coagularea a două mari grupări, cea pro-prezidențială și cea anti-prezidențială. Principalul clivaj din societatea românească este cel creat între cei favorabili lui Traian Băsescu (votanții PD și PL-D) și cei care sunt împotriva acestuia (votanții PSD și PNL). Raportul de forțe dintre cele două opțiuni importante din societatea românească este relativ echilibrat, UDMR putând înclina balanța într-o parte sau alta. Chiar dacă între electoratul PSD și electoratul PNL există vechi relații controversate, este de așteptat ca, odată cu apropierea alegerilor prezidențiale, să existe o apropiere psihologică, determinată de aversiunea față de Traian Băsescu. De aceea, se poate anticipa faptul că un candidat competitiv al PSD va determina atât creșterea procentului partidului în alegerile locale și în cele parlamentare, dar ar putea chiar să câștige Președinția României.

IX. Care ar trebui să fie politica de alianțe a PSD?

Așa cum spuneam în debutul acestei analize, în urma unui proces gradual de fuziuni și absorbții, PSD a devenit singurul actor cu reprezentare națională din

stânga spectrului politic. În acest moment, stânga scenei politice românești este ocupată proeminent doar de către PSD. Încercările de coagulare a unor fronturi sau formațiuni care să unească mici enclave ale stângii nu au avut relevanță. Ca atare, nu identificăm parteneri pentru **alianțe politice cu alte partide de stânga**.

PSD are însă deschisă opțiunea unor alianțe ideologice cu actori non-politici. În perspectiva alegerilor locale și generale PSD ar putea să utilizeze metoda acordurilor cu sindicatele, acestea urmând a fi unul din partenerii de consultare pentru realizarea programului de guvernare.

PSD nu are parteneri de altă orientare ideologică pentru realizarea unui acord preelectoral. **În perspectiva alegerilor prezidențiale, PSD ar trebui să realizeze acorduri de non-beligeranță cu toți candidații și partidele care sunt adversare ale lui Traian Băsescu. Ar trebui studiată și opțiunea unui candidat unic împotriva lui Traian Băsescu, din moment ce alegerile prezidențiale nu au loc simultan cu cele parlamentare.**

X. Care este contribuția PSD la dezbaterile doctrinare care au loc în Partidul Socialiștilor Europeni?

La nivelul Partidului Socialiștilor Europeni una din principalele preocupări este realizarea unui proiect doctrinar care să-i asigure succesul în alegerile europene din 2009. Manifestul PES, 2009 este structurat pe patru mari teme: *Save our planet, New Social Europe, European democracy & diversity, EU in the world*. Institutul „Ovidiu Șincai” este antrenat, alături de celelalte fundații politice europene în pregătirea unei versiuni a acestui document.